

Dijital Dönüşümün Önemli Bir Parçası Olarak Ücretsiz Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları: Özellikler ve Yenilikler

ARŞ. GÖR. ERDEM CELAL GÖREN*

Öz

Çeviri çalışmalarında günümüze kadar farklı boyutlarda dönüşümler olmuştur. Sırayla dilsel, kültürel, sosyolojik ve şu anda içinde bulunduğumuz dijital olmak üzere dört dönüşüm vardır ve bu evreler birbirinden kopuk değil, iç içedir. Dijital evrede, teknolojinin çeviri sürecine nasıl dahil edildiği açıklanır ve çevirinin geleceğine dair öngörülerde bulunmaya çalışılır. Günümüzde çevirmenlere yardımcı olan birçok dijital kaynak bulunmaktadır ve bunların çoğunu tek çatı altında toplayan bir araç söz konusudur: bilgisayar destekli çeviri (BDÇ) araçları. Üç temel etken, günümüzde müşterilerin BDÇ kullanan çevirmen tercihini artırmıştır. Bunlar standardizasyon, fiyat ve formattır. Bu etkenleri sırasıyla çeviri sürecini bir standart haline getirmek, özel alan terimcesi ve çeviri belleği ile tekrar çevrilmesi gerekmeyen terim ve cümleler için ücret ödememek ve belgedeki yazım biçimlerinin yani formatın korunması şeklinde açıklayabiliriz.

Ücretli BDÇ araçları yerel fiyatlandırma politikası güdülmeden yabancı para birimleri üzerinden satışa sunulmaktadır ve bundan dolayı serbest çalışan çevirmenler bu yazılımlara erişememektedir. Öte yandan, eklenti kurma imkânı sunan, bağış usulü ile geliştirilmeye devam eden ücretsiz BDÇ araçları, çeviri şirketleri tarafından da çevirmenler tarafından da kullanılabilir. Bu çalışmada, bahsi geçen ücretsiz BDÇ araçlarının özelliklerine vurgu yaparak kullanım yöntemlerini değerlendirip verimliliklerinin tartışılması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda, web tabanlı Smartcat veya masaüstünde çalıştırılan OmegaT gibi ücretsiz BDÇ araçlarından çevirmenlerin ve iş verenlerin nasıl kullanılacağı gösterilmekte ve işlevleri karşılaştırma yapılarak tartışılmaktadır. Sonuç olarak, eskiye kıyasla ücretsiz makine çevirisi hizmetiyle, özelleştirilebilir olmalarıyla ve geniş özellik yelpazesıyla ücretsiz araçların büyük oranda geliştikleri ve ücretli araçlara alternatif olarak kullanılabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: bilgisayar destekli çeviri, ücretsiz yazılım, dijital evre, makine çevirisi, Smartcat, MateCat, OmegaT, Memsorce

FREE COMPUTER ASSISTED TRANSLATION TOOLS AS AN IMPORTANT PART OF DIGITAL
TRANSFORMATION: FEATURES AND INNOVATIONS

Abstract

Translation studies have undergone transformations in different aspects up to the present day. There are four turns: linguistic, cultural, sociological and digital. These turns are not disconnected but intertwined. The digital turn explains how technology has been incorporated into the translation process and tries to predict the future of translation. Today, there are many digital resources available

to help translators, and there is one tool that unites most of them under one umbrella: computer-assisted translation (CAT) tools. Three main factors have increased clients' preference for translators using CATs today. These are standardization, price and format. These factors can be explained as standardization of the translation process, special domain terminology and translation memory to avoid paying for terms and sentences that do not need to be retranslated, and preservation of the format of the document.

Paid CAT tools are sold in foreign currencies without a local pricing policy and therefore freelance translators cannot access them. On the other hand, free CAT tools, which offer the possibility to install plug-ins and continue to be developed on a donation basis, can also be used by translation companies and translators. This study aims to emphasize the features of these free CAT tools, evaluate their usage methods and discuss their efficiency. To this end, this study shows how translators and commissioners can make use of free CAT tools such as the web based Smartcat or the desktop software OmegaT and discuss their functions in a comparative manner. As a result, it is concluded that free tools, with their free machine translation service, customizability and wide range of features, have improved significantly compared to the past and can be used as an alternative to paid tools.

Keywords: computer-assisted translation, free software, digital turn, machine translation, Smartcat, MateCat, OmegaT, Memsources

GİRİŞ

Bu çalışmada, günümüzde büyük çaplı çeviri işlerinde de, serbest çevirmenlerin kendi başlarına yürüttüğü küçük çeviri projelerinde de kullanılan bilgisayar destekli çeviri (Türkçe kısaltması BDÇ; İngilizcedeki karşılığı computer-aided translation ya da computer-assisted translation; İngilizce kısaltması CAT) araçlarının ücretli ve ücretsiz versiyonlarının kullanım şekillerinin anlatılıp farkları ortaya koyularak hem çevirmenlerin hem de çeviri çalışmalarında araştırma yürütenlerin bu araçları en verimli şekilde nasıl kullanacakları anlatılmış hem de ücretsiz araçların da yeterli birer vasıta oldukları kanıtlanmaya çalışılmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkmış ve işleri otomatik hale getirmiş diğer birçok makineden biri olan bilgisayara elektronik sözlük, metin yazma, makine çevirisi, optik karakter tanıma ve daha nice faydalı yazılımın eklenmesiyle çevirmen üzerindeki yük azalmış olsa da sürecin baş döndürücülüğü aynı düzeyde kalmıştır. Zira çevirmenin bu sefer de eskisinden çok farklı olmayarak, önündeki masada açık olan kitaplara ve kaynaklara bakmaktan ziyade artık ekrana sığmayan sayısız pencere arasında geçiş yapması gerekmektedir. Çeviri edimini gerçekleştirmenin yeni ve süratli yolu olarak kabul edilmiş, günümüzde yaygın olarak kullanılan, özellikle de mütercim ve tercümanlık lisans müfredatlarındaki “Çevirmenler İçin Teknoloji” isimli derslerde uygulamalı olarak gösterilen, hem uzaktan hem de ofiste çalışan çevirmenlerin sıklıkla faydalandığı bilgisayar destekli çeviri araçları, makine çevirisi yapan Google Çeviri gibi yazılımlarla karıştırılmamalıdır. Ücretsiz ve masaüstü olarak çalıştırılan BDÇ aracı OmegaT'nin ana sayfasında dahi bu araçların profesyonel çevirmenler için tasarlandığından, kullanıcıların yerine çeviri yapmadığından bahsedilmektedir (The Free Translation Memory Tool - OmegaT, 2022). BDÇ araçları çevrimiçi yazılımlar olan ve belgeleri otomatik çeviren, dolayısıyla anlam ve

cümle yapılarında önemli kayıplara neden olan makine çevirisinden farklı işlevlere sahiptir (Taşdan Doğan, 2021, s. 179).

BDÇ araçları, adından da anlaşılacağı üzere sisteme kayıtlı çevirmenlerin önceki çeviri edimleri ile oluşan birikimli veri tabanlarına dayanmakta, yani bilgisayardan destek almaktadır. Bu araçlar, çevirmenlerin daha önce çevirdiği metinler ile mevcut proje arasındaki benzerlikleri tespit ederek çevirmenlere önerilerde bulunmakta, çeviri sürecini kolaylaştırmakta ve benzer içeriklere sahip tüm çeviri metinler arasında tutarlılık sağlamayı amaçlamaktadır (Alotaibi, 2020, s. 2). Bu araçlar, son teknolojik gelişmelerle neredeyse birçok endüstriden çalışanın işlerini kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda eklentilerle de geliştirilebilmektedir. BDÇ araçlarının faydaları en çok üç başlıkta önce çıkmaktadır. Bunlar standardizasyon, fiyat ve formattır. Bu etkenleri sırasıyla çeviri işlerini ve çıktılarını standart bir süreç haline getirmek, özel alan terimcesi ve çeviri belleği ile tekrar çevrilmesi gerekmeyen ifadeler için ücret ödememek ve belgedeki yazım biçimlerinin korunması şeklinde açıklayabiliriz.

Söz konusu araçların bütün bu faydalarına rağmen sosyal mecralarda ve makalelerde yürütülen anket sonuçlarına bakıldığında, diğer birçok endüstride olduğu gibi bu teknolojiye de haberi olmayan, haberi olsa da faydalarını tam olarak bilmediğinden tercih etmeyen kullanıcı kesiminin mevcut olduğu görülmektedir. Serbest çevirmenleri hedefleyen üyelik tabanlı bir web sitesi olan ProZ.com sitesinde yürütülen anket çalışmasına göre çevirmenler tarafından en çok kullanılan 3 BDÇ aracı, ücretli olan SDL Trados, Wordfast ve memoQ'dur (Tabor, 2019). Aynı ankette, çevirmenlere kullanmayı en az sevdiğileri araçlar sorulduğunda ise ilk üçte SDL Trados, Across ve Wordfast görülmüştür. 88 farklı ülkeden 736 çevirmene anket yapan Zaretskaya vd. (2017) ise katılımcıların sadece 417'sinin düzenli olarak kullandıkları tek araç türünün çeviri belleği olduğunu saptamıştır. Bununla birlikte, katılımcılar arasında bu tür bir teknolojiyi hiç duymamış 70 ve bu teknolojiye aşina olup yine de kullanmak konusunda isteksiz olan 100 kişi bulunmaktadır.

Bu çalışmada, nitel içerik analizine dayalı bir karşılaştırma yapılarak piyasada bulunan BDÇ araçları kullanım maliyeti ve kullanım şekilleri ile sınıflandırılmış ve sınırlandırılmıştır. Ücretli BDÇ araçları yerel fiyatlandırma politikası güdülmeden yabancı para birimleri üzerinden satışa sunulmaktadır ve bundan dolayı sadece serbest çevirmenler değil şirketler de bu yazılımlara erişememektedir. Eklenti kurma imkânı sunan, bağış usulü ile geliştirilmeye devam eden ücretsiz araçlar, yeni kurulmuş veya bütçesi yeterli olmayan çeviri şirketleri tarafından da kullanılabilir. Dolayısıyla, çeviri şirketlerinin özel alan terimcesi, çeviri belleği gibi paketler de dahil edebildikleri BDÇ araçları, bu çalışmanın araştırma nesnesidir. Bu çalışmada, bahsi geçen ücretsiz araçlar kısaca tanıtılıp önemli özelliklerine vurgu yaparak kullanım yöntemlerini değerlendirip BDÇ araçlarının etkinliği tartışılacaktır. Bunun için araçlar, üç yönden incelenecektir: UI olarak isimlendirilen kullanıcı arayüzü, UX olarak isimlendirilen kullanıcı deneyimi, araçların birbirine kıyasla sundukları imkanlar. Bu hedef doğrultusunda, web tabanlı kullanılan Smartcat veya bilgisayara kurularak masaüstünde çalıştırılan OmegaT gibi ücretsiz BDÇ araçlarının ve ücretli araçların farklarına işaret edilecek ve teknik özellikleri, avantajları ve dezavantajları ayrıntılı biçimde tartışılacaktır.

1. ÇEVİRİ VE TEKNOLOJİ

Teknolojinin insanların iş hayatına da özel hayatına da büyük etkileri olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu etkiler yerine ve zamanına göre yapıcı veya yıkıcı olabilmektedir. Örneğin, tarihe Luddite isyanları ismiyle geçmiş ve 1811-1816 yılları arasında vuku bulmuş olaylar silsilesinde, İngiliz işçileri makineleşmeyi ve kötü çalışma koşullarını protesto etmek amacıyla tekstil makinelerini tahrip etmişlerdir (Vieira, 2020, s. 2). Teknolojinin yıkıcı gücünün direnişle karşılaştığı daha eski olaylara dair başka kayıtlar da mevcuttur. On altıncı yüzyılda Kraliçe I. Elizabeth, örgü makinesinin patent korumasını reddederek, kendilerince çalışan nüfusu korumaya çalışmıştır. Günümüzde teknolojinin geldiği ve teknoloji ile elde edilen imkanlara bakıldığında gelişime engel olunamadığını ve çalışan nüfusun artarak devam ettiğini görmek mümkündür. Bütün bu korkulara rağmen, dikkatli bakıldığında teknolojinin meslekleri direkt ortadan kaldırmaktan ziyade bazı mesleklerde belirli görevleri yerine getirdiği, hatta yeni iş kolları meydana getirdiği dahi söylenebilir.

Bu makalenin alanı olan çeviri ve teknoloji birlikteliği ise henüz çok yeni olmasına rağmen büyük gelişmeler katedilmiş bir zemindir. Çeviri çalışmalarının teknolojideki filizlenişi 1950'li yıllara, makine destekli çevirinin ortaya çıkışına dayanmaktadır. Çeviri teknolojilerinde ilk adım sayılan makine çevirisi, ilk kez 1954 yılında Georgetown Üniversitesi'nden Leon Dostert ve IBM'den Peter Sheridan tarafından IBM701 cihazı kullanılarak icra edilmiştir (Chan, 2015, s. 42). Dostert ve Sheridan çeviri teknolojilerindeki bu ilk adımı, Rusça cümlelerin İngilizceye çevirisini söz konusu cihazla halka açık gösterimle yaparak atmışlardır. Utah'ta ALPS (Automated Language Processing Systems) tarafından geliştirilen Çeviri Destek Sistemi (TSS) olarak bilinen bir BDÇ aracının ilk prototipi ise 1980'lerin ortalarında yayınlanmıştır. TSS'nin çok kelimeli bir işlemci içermesine ve daha önce çevrilmiş metinlere erişim sağlayan bir terimce yönetim sistemine sahip olmasına rağmen henüz ALPS'nin kar elde etmesini sağlayacak kadar gelişmemesi sebebiyle 1980'lerin sonunda piyasadan çekilmiştir (Garcia, 2005, s. 20). 2005 yılına gelindiğinde ise BDÇ araçlarının modern çağı başlamıştır. Aynı yıl, merkezi Birleşik Krallık'ta bulunan çok uluslu bir şirket olan SDL (Software and Documentation Localization) Trados'u satın almıştır ve 2009 yılında SDL Trados Studios 2009 olarak piyasaya sürmüştür. Bu olay vesilesiyle BDÇ'lerde işlevlerin tek bir özel arayüze entegre edilmesine doğru bir kayma görülmüştür (Garcia, 2015, s. 78). Geçiş yapılan bu sisteme daha sonradan "Çeviri Yönetim Sistemi" (İngilizcesi Translation Management System) adı verilmiştir (What Is a Translation Management System?, t.y.).

Günümüzde ise, çeviri ile alakalı ProZ.com gibi sosyal mecralara bakıldığında, piyasada birçok BDÇ aracı olduğu görülmektedir. Bu araçlar ücretli, kısmi ücretsiz ve tamamen ücretsiz araçlar olmak üzere üçe ayrılmaktadır ve internet üzerinde verimliliklerine dair kullanıcı yorumları bulmak mümkündür. Çeviri çalışmaları literatürüne bakıldığında ise ücretsiz ve ücretli araçlarla alakalı inceleme ve karşılaştırma makalelerinin azlığı ve güncel olmamaları göze çarpmaktadır. Manojlovic vd. (2020) çalışmalarında serbest çalışan bir çevirmenin bakış açısından, web tabanlı ücretsiz BDÇ aracı Smartcat ile Google Translator Toolkit (GTT) aracını karşılaştırmışlardır, lakin GTT aracı artık kullanıma açık değildir. Sorolla (2018) ise ücretsiz OmegaT aracını ve ücretli Memsources'u (yeni adıyla Phrase TMS) karşılaştırarak Memsources'un

ekip yönetimi açısından avantajlı olduğunu öne sürmüştür ancak açık kodlu geliştirilebilir araç OmegaT, Avrupa Komisyonu Çeviri Genel Müdürlüğü (DGT) tarafından güncellenerek bu gereksinimleri de karşılar hale getirilmiştir. Apriliana vd. (2016) çalışmalarında ücretli Wordfast Pro aracını, hakkında detaylı bilgiler vererek ve ücretsiz araç OmegaT ile deneme metin çevirisi yaparak karşılaştırmışlardır ve Wordfast'ın kelimeleri bağlama daha uygun çevirdiği sonucuna ulaşmıştır. Lakin hangi araca ne tür bir çeviri belleği yüklendiğinden makalede ne yazık ki bahsedilmemiştir. Dolayısıyla OmegaT'nin daha verimsiz olduğunu düşünmek bu durumda yanlıştır. Kurniawati vd. (2016) çeviri piyasasında en pahalı araç olarak bilinen SDL Trados'un hakkında ayrıntılı bilgi verip nasıl kullanıldığını anlatmışlar ve Across isimli ücretsiz araçla karşılaştırmak için iki araç üzerinde de deneme metin çevirisi yapmışlardır. Ancak Across, bilgisayarın donanımını zorlayan ve çeviri mecrası ProZ.com'da en düşük puan alan kısmi ücretsiz yazılımlardan biridir.

Maalesef çeviri teknolojileri alanında Türkiye'de icra edilmiş lisansüstü ve doktora çalışmaları yok denecek kadar azdır. Zira, döviz kurlarının son yıllarda pandeminin de etkisiyle dalgalanması sonucunda ücretli araçlar, ne yazık ki birçok serbest çevirmen ve küçük çeviri şirketleri için ulaşılamaz olmuştur. Teknolojinin günden güne gelişme özelliği sayesinde yukarıda adı geçen araçların hepsi değişmiş, BDC araçları listesine yeni araçlar eklenmiştir. Yürütülen bu güncel çalışmada ise yukarıda ücretli araçları tavsiye eden ve zamanı geçmiş ücretsiz araçları karşılaştıran makalelerin aksine, piyasaya iddialı bir şekilde girmiş veya kendisini büyük oranda güncellemiş ücretsiz araçlar, web sitelerinde sunulan materyaller de dahil incelenerek kapsamlı bir şekilde karşılaştırılacak, kullanım şekilleri adım adım anlatılacak, ücretli araçlara bir alternatif olabileceği kanıtlanmaya çalışılacaktır.

2. İNCELENEN ARAÇLAR VE İZLENEN YÖNTEM

Çeviri teknolojileri adını alan bu genç alanda günümüze kadar yürütülmüş yoğun çalışmaların eksiklerini kapatması ve kolektif bir yansıması olması adına üç tür BDC aracı çalışılmıştır:

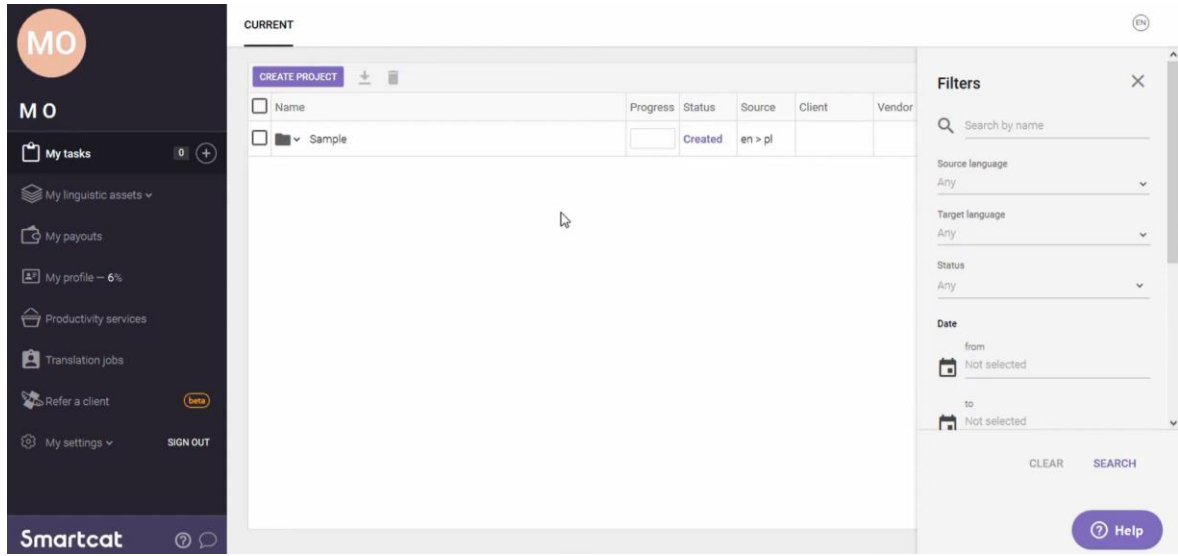
1. Ücretsiz web tabanlı araçlar
2. Ücretsiz masaüstü araç
3. Ücretli web tabanlı ve masaüstü araç

İlki için Smartcat ve Matecat, ikincisi için OmegaT, üçüncü tür için ise Memsourceseçilmiştir. Yukarıda belirtilen sınıflandırmaya göre ayrılan başlıklar altında sunulan araçlar, üç yönden incelenmiştir. Bu üç yön UI olarak isimlendirilen kullanıcı arayüzü, UX olarak isimlendirilen kullanıcı deneyimi, araçların birbirine kıyasla ek veya eksik özellikleridir

2.1. Smartcat

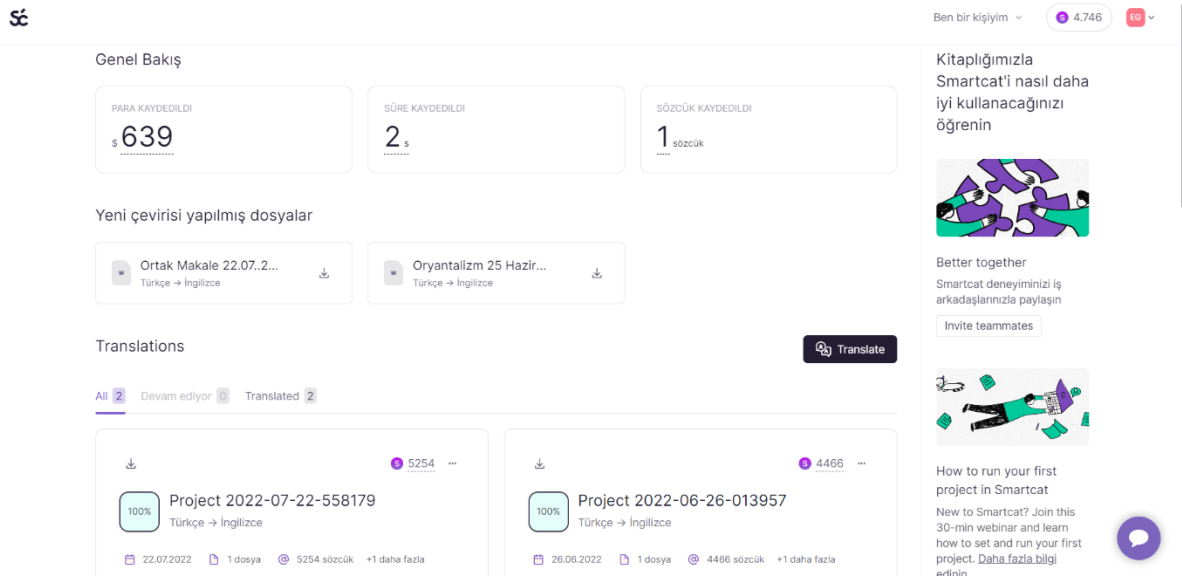
Smartcat 2014 yılında, dil hizmeti sağlayıcısı olan Rusya merkezli ABBYY Language Services tarafından şirket içi bir çözüm olarak geliştirilmiştir (*ABBYY Presents SmartCAT*, 2014). Yazılımın geliştirilmesinde, proje yöneticileri, çevirmenler, editörler gibi çeviri sürecinde öne çıkan aktörlerin süreci ortak yönetmelerine olanak tanınması hedeflenmiştir. Ayrıca diğer sektörler bulut tabanlı, kullanımı kolay yazılımlardan faydalanırken, çeviri teknolojilerinin karmaşık, pahalı ve

çoğunlukla masaüstü tabanlı ürünlerin pazara hakim olduğu 1990'larda sıkışıp kaldığını vurgulamışlardır (Saillard, 2017).

Şekil 1. Smartcat'ın eski arayüzü (MD Online, 2020)

SmartCAT, TM (çeviri belleği), MT (makine çevirisi) ve TMS'i (çeviri yönetim sistemi) güvenilir sözlüklerden biri olan ABBYY Lingvo ile birleştirerek kaynak metinle erek metin içinde uyumluluk araması yapabilmektedir (Filchenko & Anikina, 2018). Ayrıca farklı metin formatlarıyla çalışmaya izin vermekte ve PDF, JPEG ve benzeri dosyaların içindeki yazının taranmasını sağlayan OCR (optik karakter tanıma) desteği sunmaktadır. Platform serbest çevirmenlere sistem üzerinden çeviri işleri alabilme, çeviri yaptırmak isteyenlere ise çeviri hizmeti satın alarak iş akışını takip edebilme imkânı vermektedir. Şekil 1'de görünen ekran görüntüsü Smartcat'ın 2020 yılındaki arayüzüne aittir.

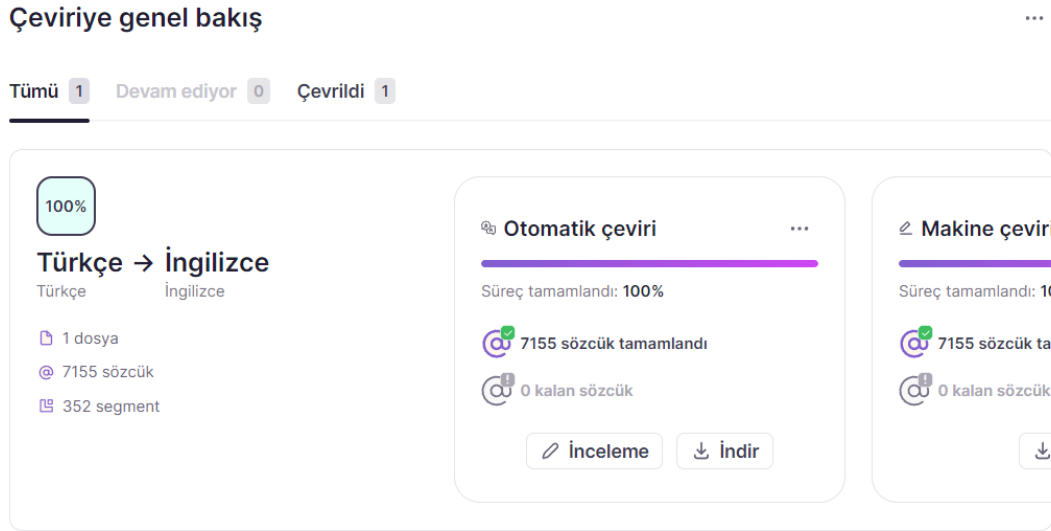

Şekil 2. Smartcat'ın yeni arayüzü (Smartcat, 2022)

2022 yılında kullanıma sürülen Şekil 2'deki güncellenmiş arayüz ise kaydolan yeni kullanıcıların karşılaşacağı platformu göstermektedir ve gayet kullanıcı dostu görünmektedir (Meet the Brand New Smartcat UX with Role-Based User Experience, 2022). Smartcat, kullanıma

sürülen yeni arayüzle çeviri sürecindeki aşamaları azaltmayı ve kullanıcıları rollerine göre ayırmayı amaçlamıştır. Lakin basitleştirilen arayüzde BDC araçlarının asıl kullanılma sebeplerinden olan çeviri belleği ve terimce ayarlama sayfaları bulunmamaktadır. Bu sayfalar, sağ üstte bulunan, işlevi rol değiştirme olan “Ben bir kişiyim” tuşuna tıklayarak “Yönetici” profiline geçince tekrar erişilebilir hale gelmektedir. Eski sürümde böyle bir durum olmadığı gibi bu tasarım, çevirmenin yolunu kaybetmesine sebep olmakta ve çeviri yapmayacak proje yöneticilerini de çevirmen profiline sahip olmaya zorlamaktadır. Sisteme kaydolun öğrenciler ve öğretmenler, şekil 2’deki sayfada sağ üstte görünen ve her ay yenilenen “smartwords” adlı kelime sayısı kadar makine çevirisini de ücretsiz olarak kullanabilmektedir. Makine çevirisi hizmetlerinin API kodları yabancı para birimleri üzerinden satıldığı için bu özellik öğrencilerin ve öğretmenlerin işine fazlasıyla yarayabilmektedir.

“Kişi” ismi verilen yeni arayüzle çeviri süreci kısaca 4 aşamadan ibarettir. İlk adım, şekil 2’de görünen sayfada “Translate” tuşuna bastıktan sonra ortaya çıkan pencerede çevrilecek metnin formatını seçmektir. Bu işlem, en bilinen Word, PDF ve PowerPoint’in de dahil olduğu 6 dosya formatı için documents; internet siteleri için website; Android, iOS ve Java uygulamaları için ise integration tuşuna basarak yapılmaktadır. İkinci adım, dosyayı seçmek ve sisteme yükledikten sonra, kullanılacaksa en çok bilinen 8 makine çevirisi motorundan birinde karar kılmaktır.

Şekil 3. Proje üzerine tıkladıktan sonra gelen "çeviriye genel bakış" sayfası

Üçüncü adımda ise anasayfada yüklenen belgenin ismine tıklanır ve ardından Şekil 3’te görünen “Çeviriye genel bakış” sayfasında “inceleme” yazısına tıklayarak editör sayfasına girilir.

Segment No	Kaynak Metin	Hedef Metin	Statüs	İşlem
5	Makale Türü	Makale Türü	3 MT	✓
6	Article Type	Article Type	MT	✓
7	Başvuru Tarihi	Başvuru Tarihi	3 MT	✓
8	Application Date	Application Date	MT	✓
9	Kabul Tarihi	Kabul Tarihi	2 MT	✓
10	Admission Date	Admission Date	MT	✓
11	Araştırma Makalesi	Araştırma Makalesi	MT	✓
12	Research Article	Research Article	MT	✓
13	Boş bırakınız	Boş bırakınız	3 MT	✓

Öneriler Uyumluluk araması Değişiklikler QA denetimi Segment yorumları Belge yorumları Preview

Şekil 4. Smartcat editör paneli

Şekil 4'te görünen sayfada, çevirmen paneli olarak da adlandırılan editörde, çeviriyi hızlandıracak ve verimli kılacak araçlar isteğe bağlı şekilde kullanılarak çeviri işi icra edilir. Bu araçlar ve fonksiyonları şu şekilde listelenip özetlenebilir:

1. **Öneriler:** Kaynak metin sütunundaki cümlelerin makine çevirisiyle üretilen karşılıkları MT etiketiyle, önceden çevrilip de çeviri belleğine kaydedilmiş benzer kelimeler içeren cümleler ise kısmi eşleşme yüzdeleriyle bu pencerede sunulur.
2. **Uyumluluk araması:** Kelimelerin veya sözcük gruplarının, projeye eklenmiş çeviri belleklerindeki yerini ve içinde buldukları cümlelerin çevirilerini görmeyi sağlar. Bu özelliği kullanmak için editör içerisindeki kelime veya sözcük grupları seçilerek klavyeden Ctrl+K kombinasyonuna basılır.
3. **Değişiklikler:** Makine çevirisinin ve çevirmenlerin, segmentleri hangi tarihlerde ve saatlerde, hangi şekilde ve hangi göreve (çeviri, kalite kontrolü vb.) binaen değiştirdiklerini gösterir.
4. **QA denetimi:** Bu araç, kaynak ve erek metin parçalarını karşılaştırarak tekrar edilmiş veya yanlış yazılmış bir ifade olup olmadığını, yanlış yazılmış veya eksik olan noktalama işaretleri vb. hataları denetleyip liste halinde sunar.
5. **Segment yorumları:** Bu araç altına eklenebilen yorumlar sayesinde çevirmen, emin olmadığı segmentlerde işverene veya proje yöneticisine sorular sorabilir veya bir ifadeyi neden belirli bir şekilde çevirdiğini anlatabilir.
6. **Belge yorumları:** Bu araç altında belgenin her segmentinde okunabilecek yorumlar yazılır.
7. **Preview:** Kaynak ön izleme olarak da adlandırılabilir bu araç, segmentin bulunduğu bağlamı daha iyi anlayabilmek için orijinal metnin bir ön izlemesini sunar. Bu şekilde çevirmen, kaynak belgede cümlelerin hangi formatta yazıldığını veya etrafında ne olduğunu, bilgisayar ekranında yeni bir pencere açmadan sadece editör sayfasında görebilir.

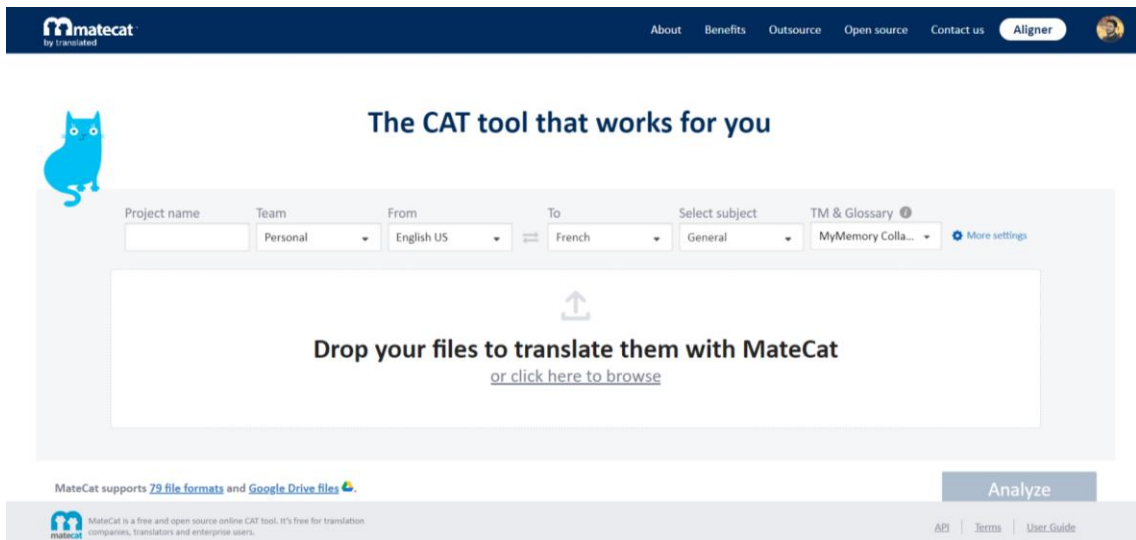
Dördüncü ve son adım ise editör sayfasının sağ üstünde bulunan tamamlama tuşuna tıklayarak belgeyi sonlandırmak ve çıktığı, yani erek metni indirmektir. Erek metin, nihai hedef olan yazım biçimleri korunmuş erek dildeki belge şeklinde indirilebileceği gibi, iki dilli DOCX veya tamamlanmamış çeviri gibi farklı şekillerde de indirilebilir. Smartcat internet sitesindeki

ödeme planları sayfasında ücretsiz kullanım kısmında, çalışma deneyimini geliştirmek ve Smartcat'i bütün kullanıcılar için hızlı kılmak amacıyla, tamamlanmış veya 45 gün boyunca aktif olmayan çeviri projelerinin otomatik olarak arşivlendiği yazmaktadır (*Plans & Pricing*, t.y.). Ücretsiz olarak kullanılabilen bir yazılımın sunucu giderlerinin olduğu ve sistemi sürdürülebilir kılmak için bu tür bir eylemin gerekliliği aşikâr olsa da bu durum, uzun süreli çeviri işi almayı düşünen çevirmenler için büyük bir dezavantaj haline gelmektedir.

Bütün bunlara ek olarak, yönetici sayfasında solda bulunan ekip sekmesinden e-posta ile ekip üyeleri davet edilip onlara şu beş farklı rol verilebilmektedir: dil uzmanı, kullanıcı, kaynak yöneticisi, proje yöneticisi ve yönetici. Dil uzmanı sadece atandığı belgeleri çevirebilir. Kullanıcı hem çeviri yapabilir hem de yapılmış çevirileri düzenleyebilir. Kaynak yöneticisi çeviri belleği ve terimcileri düzenlemekle yükümlüdür. Proje yöneticisi ise ekibi, projeleri, dil kaynaklarını, çevirmenleri ve ödemeleri denetleyebilir. Yönetici ise tam erişim ve yönetim kabiliyetine sahiptir. Bunca farklı rollerde kullanıcı oluşturabilmek, büyük çeviri projeleri için avantajlı bir özelliktir. Özetlenecek olursa, Smartcat özelliklerin tamamından faydalanmak için kurcalamayı gerektirmesine, ücretsiz versiyonda dosyayı belirli bir süre sonra erişilemeyecek şekilde arşive kaldırmasına rağmen birçok özelliği ücretsiz olarak sunan bulut tabanlı bir BDÇ aracı olarak bilgisayarı zorlamayan ve beraber çalışmayı mümkün kılan, birçok çevirmen ve çevirmen adayı tarafından kısa süreli çeviri işlerinde, eğitimde ve öğretimde tercih edilebilecek bir BDÇ aracıdır.

2.2. MateCat

MateCat, Avrupa Birliği 7. Çerçeve Programı tarafından hibe sözleşmesi kapsamında araştırma ve geliştirme için 2.500.000 Avro ile finanse edilen 3 yıllık bir projenin ürünüdür (*MateCat Project*, 2017). Matecat'ın kurucuları ve ana katkı sağlayıcıları uluslararası araştırma merkezi FBK (Fondazione Bruno Kessler), çeviri şirketi Translated, Maine Üniversitesi ve Edinburgh Üniversitesi'dir. 79 farklı dosya formatını ve Google Drive entegrasyonunu da destekleyen Matecat, lexiQA isimindeki çeviri kalitesi denetleme aracını da bünyesinde bulundurmaktadır ("MateCat with LexiQA", t.y.).

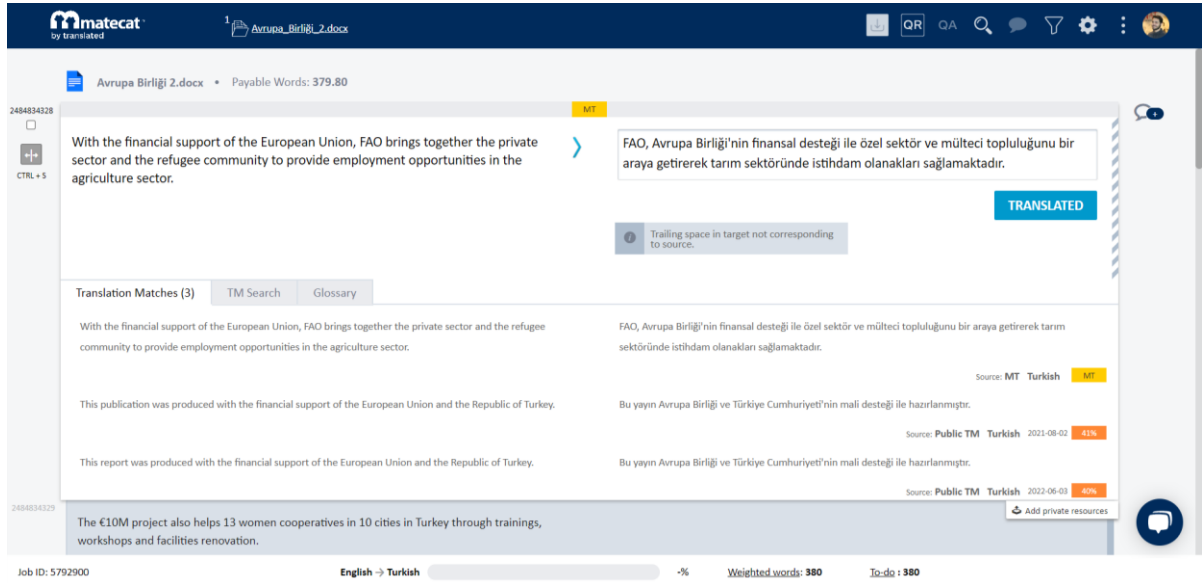

Şekil 5. MateCat ana sayfası (Translate a file with Matecat, t.y.)

Bu BDÇ aracında da adımlar ve sırası, diğer BDÇ araçlarına benzer durumdadır ve süreç 4 aşamadan ibarettir. İlk adımda çevrilecek dosya sürüklenerek şekil 5'te de görünen sayfanın

merkezindeki beyaz boşluğa bırakılır ve proje ismi, çeviriyi yapacak ekip, kaynak dil, erek dil, çevrilecek metnin konusu (hukuk, tıp, edebi vb.), çeviri belleği ve terimce belirlenir. Bu ayarlar her tür çeviri işi için yeterli olsa da MateCat' i basit bir platform olarak görünmekten kurtaran, isteğe bağlı olarak etkinleştirilebilecek araçlara en sağda bulunan "More settings" tuşuna basarak ulaşılır. Bu araçlar ve işlevleri sırayla şu şekilde özetlenebilir:

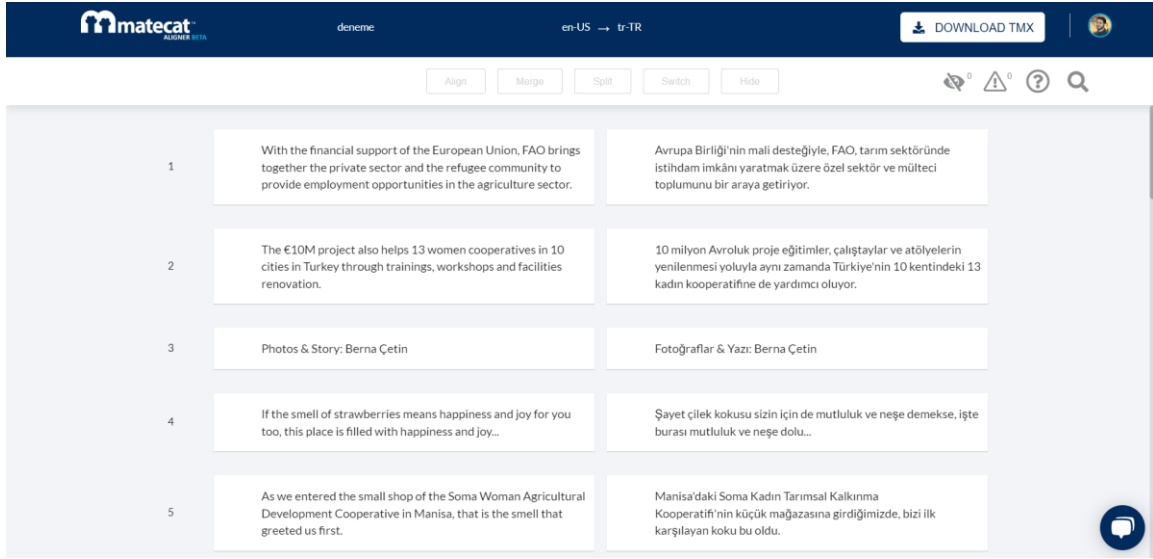
1. *Çeviri belleği ve terimce*: Projede kullanılacak çeviri bellekleri ve terimceler buradan eklenir ve etkinleştirilir.
2. *Makine çevirisi*: İsteğe bağlı olarak kullanılan makine çevirisi motorları buradan seçilir.
3. *Sesli yazım*: Bu deneysel araç etkinleştirildiğinde, segmentlerin sağ kısmında bir mikrofon sembolü belirir. Çevirmen, bu sembole tıklayarak mikrofona konuştuğunda, söyledikleri erek metin alanına otomatik olarak yazılır.
4. *Format etiketleri konum tahmini*: Yazı tipinin erek metinde de korunmasını sağlayan etiketlerin konumunu tahmin etmeye çalışır. Deneysel bir özellik olduğu ve tamamıyla doğru şekilde tahmin edemeyeceği için isteğe göre devre dışı bırakılabilir.
5. *Kalite denetimi*: Noktalama işaretleri, rakamlar, bağlantılar, semboller vb. denetlemeyi mümkün kılar.
6. *Çift dil eşleşmeleri*: Çevirmen kaynak ve erek dil dışında başka bir dile hakimse ve mevcut çeviri belleklerinden söz konusu dilde de eşleşme görmek istiyorsa bu özelliği etkinleştirebilir.
7. *Bölünme*: Sisteme yüklenen kaynak metnin bölünme şeklini (otomatik, paragraf vb.) seçmeyi sağlar.

Şekil 6. Matecat çevirmen paneli (MateCat Translate Page, t.y.)

İkinci adımda kullanıcıyı, sisteme yüklenen dosyanın hacim analizi karşılar. Bu analizde, çeviri belleği eşleşmeleri, tekrar eden ifadeler veya makine çevirisi sayesinde açığa çıkabilecek azaltmalara dair sayısal veriler bulunur. "Split" tuşu, kaynak metni arzulan kelime sayısına göre parçalara ayırır. Üçüncü adımda "Translate" tuşuna basarak şekil 6'da görünen editör sayfasına gidilir ve sağ tarafta bulunan erek metin sütun üzerinde çeviri yapılır. Kaynak veya erek segmentlerde detaylı arama yapmak için sağ üstteki büyüteç sembolüne tıklanabilmektedir.

Dördüncü ve son adım ise biten çeviriyi sayfanın en üstündeki indirme sembolüne tıklayıp istenen formatta indirmektir.

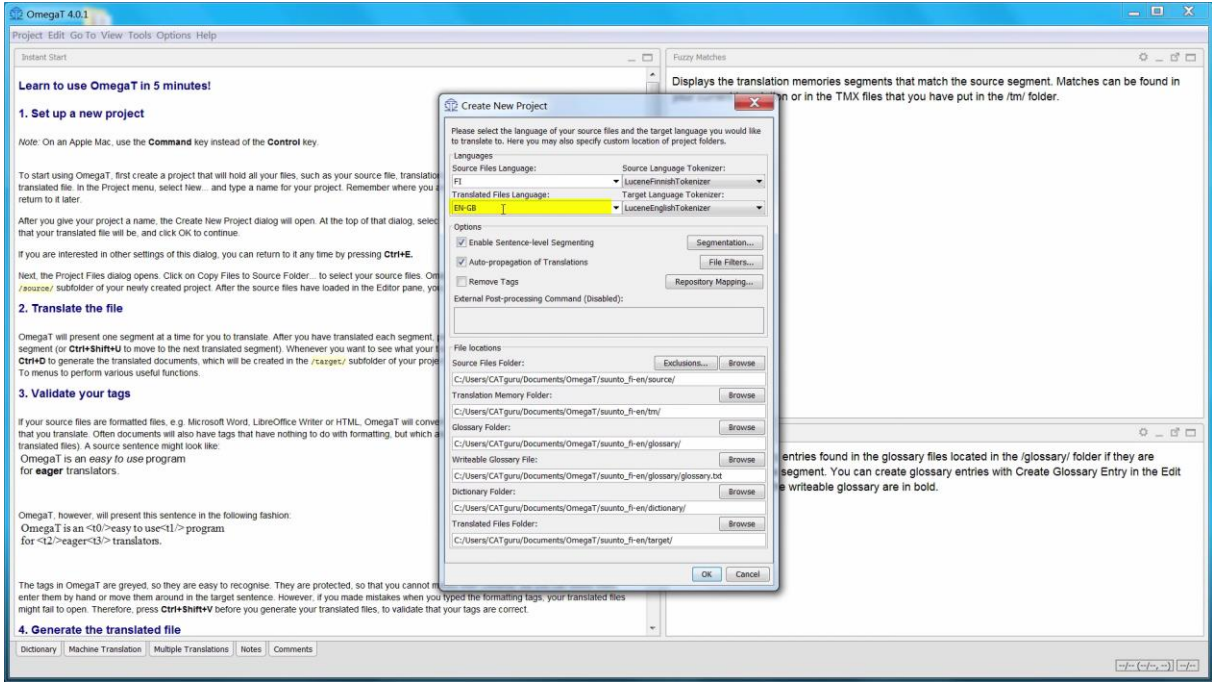
Şekil 7. Matecat çeviri belleği düzenleme sayfası

Bunun yanında, anasayfada sağ üstte bulunan “aligner” tuşu aracılığıyla ulaşılan, şekil 7’de görünen sayfada, elde hazır olarak bulunan kaynak ve erek metinler sisteme yüklenerek çeviri belleği oluşturulabilir, karşılıklı olarak segmentler üzerinde düzenleme yapılabilir ve TMX formatında bilgisayara indirilebilir. Bütün süreç göz önüne alındığında MateCat’ın çeviri yapmaya yeni başlamış kişiler ve öğrenciler için basitliği ve öğrenim kolaylığının vurgulanması, kaynak metnin gizliliği içinse halka açık çeviri belleğinin devre dışı bırakılabileceği ve bu aracın üniversiteler ile Avrupa Komisyonu gibi güvenilir kurumlardan destek aldığı vurgulamak gerekmektedir. Matecat’te de iş birliği için ekip kurmak mümkündür. Bunun için sağ üstteki profilden projeler sayfasına gitmek ve yine sağ üstten “yeni ekip kur” tuşuna tıklamak gerekmektedir. Ekip kurduktan sonra gelen penceredeki boşluğa davet edilmek istenen kişinin e-posta adresi yazılır. Davet edilen kişi Matecat hesabı kurduktan sonra ekip yöneticisi tarafından kurulan projeleri görebilir ve şayet o projeye atandıysa çeviri işini icra edebilir. Matecat, daha önce de bahsedildiği üzere giriş seviyesinde bir araç olduğu için, genel manada bütün özelliklerinde ortalama düzeydedir. Bu yüzden ekip özelliğinde de ekip üyeleri için farklı roller ve erişim seviyeleri bulunmamaktadır. Yine de bütün bunlar göz önüne alındığında Matecat, çeviri teknolojilerine giriş açısından eğitim ve öğretime, bilgisayar destekli çeviriye alışma sürecine uygun, birçok özelliği ve makine çevirisini ücretsiz olarak sunan, bulut üzerinden çalıştığı için bilgisayarı zorlamayacak bir BDÇ aracıdır.

2.3. OmegaT

OmegaT projesi bağımsız geliştirici Keith Godfrey tarafından başlatılmıştır ve profesyonel olarak serbest çalışan çevirmenler için tasarlanmıştır (Sandrini & García González, 2015, s. 103). Araçları arasında özelleştirilebilir bölünme, kısmi eşleştirme ve eşleşme yayılımı ile çeviri belleği, sözlük, terimce, referans materyal arama ve Hunspell yazım denetimcisi bulunmaktadır. OmegaT Linux, macOS ve Microsoft Windows üzerinde çalışır ve 27 dilde mevcuttur. Yakın eşleşme, çoklu dosya projelerinin eş zamanlı işlenmesi, birden fazla çeviri belleğinin eşzamanlı kullanımı, farklı

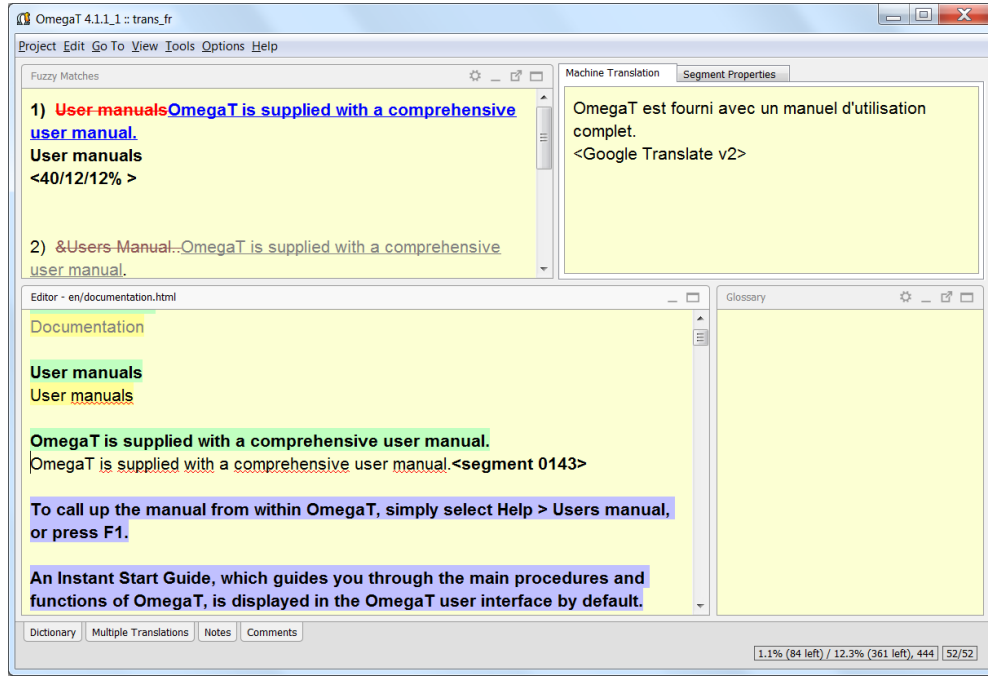
çekimleri tanıyan sözlükler gibi özellikler üzerine inşa edilmiş OmegaT, Microsoft Word, Excel, PowerPoint, XHTML ve HTML, Açık Belge Formatı (LibreOffice, OpenOffice.org), MediaWiki (Vikipedi), düz metin ve başka 30 dosya formatını desteklemektedir.

Şekil 8. OmegaT giriş paneli

Web tabanlı araçlardan farklı olarak, masaüstü araçlar internet bağlantısı olmadan da kullanılabilir. Amacıyla üretildikleri için, proje dosyaları bilgisayarda depolanmaktadır. OmegaT de bu kapsamda, çeviri projesi başlatıldıktan sonra çeviri belleği ve terimceyi hem yerleştirmek hem de depolamak amacıyla bilgisayarın 'belgeler' kısmında projeye verilen isimle bir klasör açmaktadır. Bu klasör, kaynak metnin ve hedef metnin de 'source' ve 'target' klasörlerinde bulunduğu yerdir. Bu noktada diğer araçlardan farklı olarak ekip yönetimi ve iş birliği özelliğinin eksik olduğu söylenebilir. Yazılımın orijinal web sitesindeki sürüm için bu husus doğru olsa da Avrupa Komisyonu Çeviri Genel Müdürlüğü (DGT), projelerin oluşturulmasını, güncellenmesini, revizyonunu ve teslimini otomatikleştirmek için Wizard, docx belgelerindeki gereksiz etiketleri temizlemek için Tagwipe ve dosyaların gerçek zamanlı olarak ekip üyeleri arasında paylaşılmasına izin vermek için TeamBase isminde eklentilerin olduğu ayrı bir OmegaT sürümü yayınlamıştır (*DGT-OmegaT*, t.y.). Dolayısıyla kullanıcıların istekleri doğrultusunda geliştirilebilen açık kaynak kodlu OmegaT gibi yazılımların avantajlı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Hatta gizliliği fazlasıyla önemli metinlerin bilgisayarda depolanması ve özel ağ bağlantısı ile paylaşılması önem arz etmektedir.

Bu yazılımda çeviri süreci basit anlamda üç aşamadan ibarettir. İlk adımda, yazılım çalıştırıldığında karşılaşılan giriş sayfasının sol üstünde bulunan "Project" sekmesinden yeni bir proje açılır ve şekil 9'da da görünen proje oluşturma penceresinde metnin kaynak ve hedef dili, bölünme şekli, varsa terimcenin ve çeviri belleğinin bulunduğu klasör belirlenir.

Şekil 9. OmegaT Çevirmen Paneli

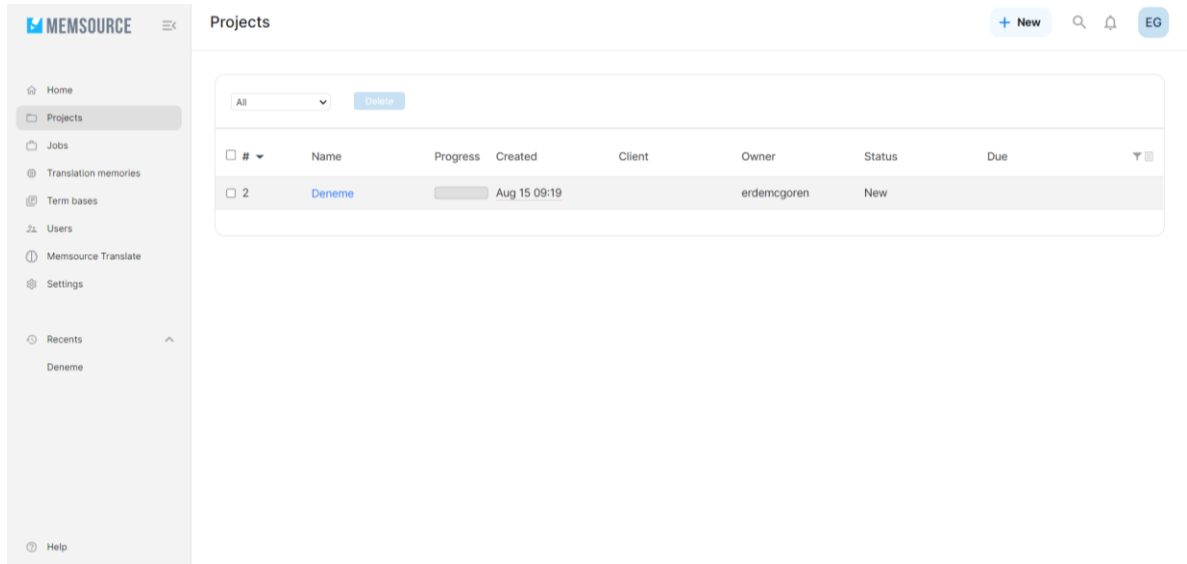
İkinci adımda, şekil 10'da da görünen editör penceresinden, diğer BDÇ araçlarından farklı olarak tek pencerede alt alta olan segmentlerin çevirisi yapılır. Diğer BDÇ araçlarından varsayılan olarak farklı bir şekilde bölünmesi dezavantaj olsa da çevrilmemiş segmentler arasında ileri geri gidebilmek ve bu segmentlere bir renk verebilmek OmegaT'nin avantajlarından sayılabilir. Üçüncü ve son adım ise erek metni daha önce bahsedilen "target" klasörünün içinden alıp müşteriye teslim etmektir. Bu BDÇ aracında bir özellik listesi verilmemesinin iki sebebi vardır. İlki, yazılımda varsayılan olarak bulunan sözlük, notlar, yorumlar, kısmi eşleşme, makine çevirisi, terimce gibi sekmelerin diğer araçlarda da bulunmasıdır. Diğerlerinden varsayılan olarak tek farkı çoklu çeviri özelliğidir ki bu özellik, bağlama göre farklı anlamlara gelebilecek kaynak segmentleri için birden fazla çeviri yazmayı mümkün kılar. İkinci sebep ise açık kaynak kodlu bir yazılım olması, eklentilerle bu özelliklerin artırılabilir olmasıdır. Bu yolla eksik görünen "kaynak ön izleme" özelliği yazılıma belirli adımlar izlenerek eklenebilmektedir. Diğer araçlara karşı diğer bir avantajı ise istediğiniz sekmenin (terimce, makine çevirisi vb.) ismine tıklayıp sürükleyerek ekranda ona bir yer verebilmek ve daima görünür kılmaktır. Diğer araçlarda sadece üzerine tıkladığınız zamanlarda sekmenin içeriği görülebilmektedir.

2.4. Memsorce

Bu başlık altında, masaüstü ve mobil sürümleri olsa da çoğunlukla web tabanlı kullanılan Memsorce'a değinilecektir. Memsorce 2010 yılında David Canek tarafından kurulmuştur ve Memsorce Cloud, 2012 yılında kullanıma açılmıştır (*Our Story*, t.y.). 2018'in mayıs ayında ise yapay zekâ destekli "çevrilmeyenler" ve "makine çevirisi kalite tahmini" araçları kullanıma sunulmuştur. Yapay zekâ temelli bu sıra dışı araçlardan ilki sayılar, formüller, kodlar, e-posta adresleri ve para birimi gibi çevrilmesi gerekmeyen ifadeleri filtreleyerek çevirmene vakit tasarrufu sağlamaktadır. İkincisi ise, makine çevirisi çıktısının çevirmen tarafından düzenlenmeden önce, her bir segment için kalite yüzdesi sunar. Verilen yüzdeye göre düzeltilmesi gerekmeyen makine çevirileri olduğu gibi bırakılarak son düzenleme verimliliği artar. 27 Eylül

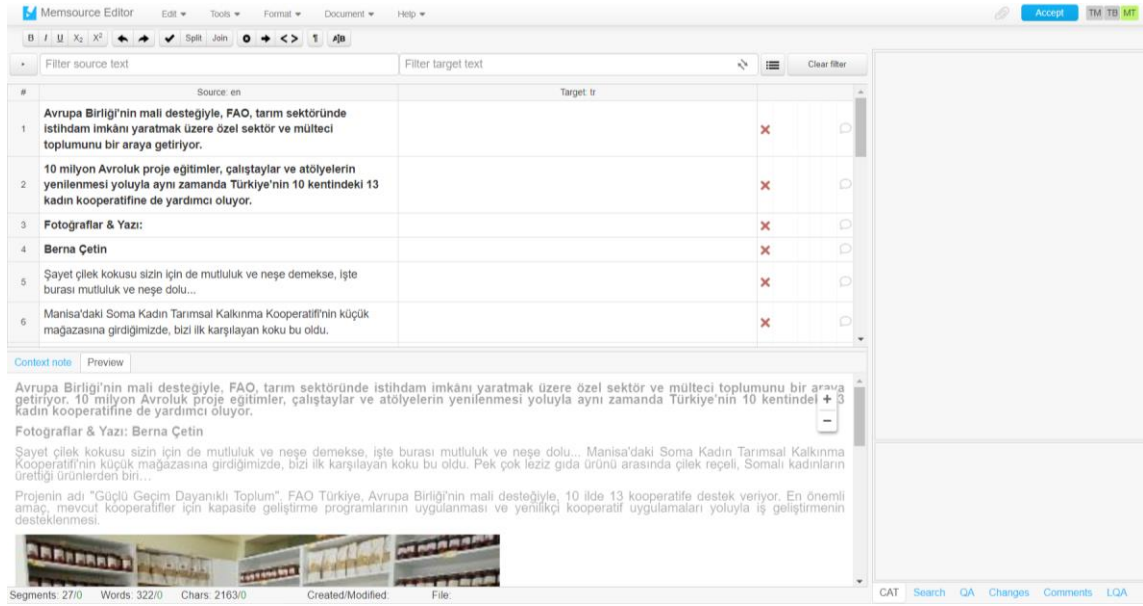
2022 tarihi itibarıyla Phrase Strings ile bir araya gelip tek platformda toplanan Memsource'un yeni adı Phrase TMS olmuştur (Dalibor, 2022). Bu noktadan sonra bahsedilen adımlar değişmediği, arayüzde değişen tek şey de uygulamanın ismi ve logosu olduğu için yine Memsource adı kullanılacaktır.

Ücretli BDÇ araçları denince akla ilk gelen ve birçok şirket tarafından tercih edilen Trados'un aksine tek seferlik satın alım veya yıllık abonelik yerine, Memsource aylık abonelik hizmeti sunmaktadır ve bu fiyatlar 29 dolardan başlamaktadır. Aylık abonelik yıllık aboneliğe göre daha verimli bir yol olsa da tek seferlik satın alım olmaması ve yerel fiyatlandırma olmaması birçok kullanıcı için dezavantajdır. Anlaşılmalı olduğu ve abonelik hizmetiyle üyelerinin kullanımına açık 12, isteğe bağlı olarak API anahtarı ile kullanılabilen 22 farklı makine çevirisi motoru ve kalite tahmini gibi yapay zekâ destekli özellikler içeren Memsource, özel dosya türleri de dahil olmak üzere 50'den fazla dosya türünü desteklemektedir.

Şekil 10. Memsource projeler sayfası (Projects, t.y.)

Bu platformda diğerlerinden farklı olarak beş aşama vardır. İlk adımda şekil 11'de görünen projeler sayfasında sağ üstten artı tuşuna basarak yeni bir çeviri projesi başlatılır ve projeye yüklenecek belgelerin kaynak dili ve hedef dilleri, proje teslim tarihi, sipariş numarası, yazım denetimcisi, makine çevirisi, çeviri sürecinde istenilen aşamalar gibi birtakım seçenekler belirlenir. İkinci adımda projeler sayfasından oluşturulan projeye girilir ve çeviri belleği, terimce, referans belgeler ile çevrilecek metinler sisteme yüklenir. Üçüncü adım, kaynak metinlerin sisteme yüklendiği aşamadır ve bu aşamada açılan "iş oluşturma" sayfasında alt kısımda sisteme yüklenen dosya formatına göre farklı ayarlar yapılabilir.

Şekil 11. Memsources çevirmen paneli

Dördüncü adımda, proje sayfasına dönülür ve sisteme yüklenen kaynak metnin ismine tıklanarak gidilen, şekil 12’de görünen editör paneline girilerek çeviri yapılır. Bu sayfada görünen araçlar ve işlevleri şu şekildedir:

1. *Bağlam notu*: Bu araç, kullanıcıların kaynak belgelerde çeviriyle ilgili ek bilgilerin depolandığı bölümleri belirlemelerine olanak tanır. Proje Ayarları bölümündeki Dosya İçer Aktarma Ayarları'na tıklayarak kullanıcı tarafından ayarlanır.
2. *Ön izleme*: Seçilen segmentin kaynak metinde nasıl ve nerede görüldüğüne dair bir ön izleme sunar.
3. *BDÇ*: Ekranın sağ altında bulunan sekmelerden ilki olan bu araçta çeviri belleklerinden, terimcilerden ve makine çevirilerinden eşleşmeler görüntülenir. Çevrilmeyen sayı, tarih vb. eşleşmeler de bu sekmede sunulur.
4. *Arama*: Çeviri belleklerinde ve terimcilerde yapılan aramaların sonuçlarını getirir. Diğer araçlarda ‘uyumluluk araması’ olarak geçer.
5. *QA*: Kaynak ve hedef segmentleri karşılaştırarak, terimleri, yazım kurallarını, formatı vb. kontrol ederek çevirideki hataları tespit eder. Çevirmenlerin biçimsel hataları tespit etmesine ve genel çeviri kalitesini ve tutarlılığını artırmasına yardımcı olur.
6. *Değişiklikler*: Bu sekme, tüm iş akışı adımlarında bir segmentteki değişiklikleri görüntüler. Herhangi bir değişiklik yoksa veya verilen dosya için iş akışı etkin değilse değişiklikler bölmesi boştur.
7. *Yorumlar*: Kullanıcılar bu sekmede tüm bir segment, seçilen birden fazla segment veya bir segmentin bir bölümü hakkında yorum ekleyebilir ve konuşma dizileri oluşturabilir. Konuşma özelliği, iş akışındaki tüm aktörler arasında iş birliğine olanak tanır.
8. *LQA*: Metnin biçiminin ve biçiminin hedef dildeki paralel metninkine uyumluluğunu kontrol etmeye yarar. Meydana gelmiş hatalarda farklı önem dereceleri olması gerekir. Örnek olarak 500 kelimelik bir metin, 1 kritik doğruluk hatası ve 1 küçük dilbilgisi hatası içerdiğinde LQA’da başarısız olarak tanımlanır.

Sayfanın sol üstünden sağa doğru uzanan sekmelerden “Edit” ve “Tools” sekmelerinde her BDÇ aracında bulunan segmenti doğrulama, bölme, birleştirme veya kilitleme gibi eylemler ve kısayollar bulunur. Format sekmesinde ise hedef segmentlerindeki yazı stilini değiştirmek için tuşlar ve kısayollar bulunur. Çeviri bittikten sonra gelen son aşamada ise “Document” sekmesinden tercih edilen formatta belgeler indirilir. Memsorce’ta beş farklı ekip üyesi rolü bulunmaktadır. Bunlar yükleyici, misafir, çevirmen, proje yöneticisi ve yöneticidir. Bu roller, sol taraftaki gezinti panelinden veya Ayarlar’daki Yönetim menüsü altında Kullanıcılar’a tıklayarak erişilen sayfada ayarlanmaktadır. Yükleyici, açılan portal üzerinden çeviri işi gönderebilmektedir. Misafir ise, proje yöneticileri tarafından atanır ve editörde çeviriye dair bütün süreci gözetleyebilme yetkisine sahiptir. Çevirmenler, kendilerine verilen çeviri görevlerini belirtilen süre içerisinde yapmakla görevlidir. Proje yöneticileri, proje yönetimi, projelerin oluşturulması veya değiştirilmesi, atama yapma ve dil kaynaklarının yönetiminden sorumludur. Yönetici ise tüm yetkilere sahiptir. Özetle Memsorce, bulut tabanlı olması, sunduğu geniş özellik ve ayar yelpazesi sayesinde Proz.com gibi sitelerde yüksek puan alan ücretli araçlar arasında en çok bilinenlerden biridir.

SONUÇ

Teknoloji her şeyi değiştiriyor, geliştiriyor, yeri geliyor kaldırıyor. Bundan en çok etkilenen sektörlerden biri de dilin kendisiyle yaşıt olduğu söylenebilecek çeviri ediminin meydana getirdiği çeviri endüstrisidir. Çeviri teknolojileri başta sınırlı sayıda insanın erişebildiği araçlardan ibaret olsa da zamanla bilgisayarın da evlere girmesiyle ücretli araçlar ortaya çıkmıştır. Ardından bağımsız geliştiricilerin, kâr amacı gütmeyen toplulukların ve pazarda yer arayan yeni şirketlerin belirmesiyle ortaya çıkan ücretsiz araçların, her bir güncellenmenin ardından ücretli araçlara yaklaştığı görülmüştür. Bu noktada teknolojinin ihtiyaçtan doğduğunu söylemek yanlış olmayacaktır çünkü günümüzde serbest çalışan çevirmenler internet sayesinde kendi müşteri çevresini oluşturabilme imkânı bulmuşlardır. İstatistiklere bakıldığında birçok çevirmenin BDÇ aracı kullanmadığı, kullananların ise çoğunlukla ücretli araç kullandıkları görülmüştür. Buna rağmen, kullanıcılara en az sevdikleri yazılımlar sorulduğunda da en yüksek oyu alanlar yine ücretli olanlardır. Bu durumdan hareketle, ücretlilere kıyasla ücretsiz araçların da yeterli olduğu, çevirmenler ve iş verenler tarafından rahatlıkla kullanılabileceğini kanıtlamak üzere ProZ.com sitesinin yazılım karşılaştırma sayfasında üç ve üzeri yıldız alan üç adet ücretsiz BDÇ aracı ve bir adet ücretli BDÇ aracı seçilmiştir (*Software Comparison Tool*, t.y.). Bu amaç doğrultusunda araçlar tanıtılmış, özellikleri ve işlevleri sıralanarak anlatılmış, ardından da verimlilikleri tartışılmıştır.

Bu karşılaştırmaya göre, Memsorce’a has özellikler olan “çevrilmeyenler” ve “makine çevirisi kalite tahmini” dışında, diğer araçların işlevsellik açısından Memsorce ile neredeyse aynı oldukları görülmüştür. Smartcat işlevsel arayüzüyle ve tamamen bulut üzerinden çalışan sistemiyle her yerden erişimi mümkün kılarak öne çıkmaktadır. Matecat’ın ise temel sayılabilecek birçok özelliği barındırması, BDÇ araçlarına giriş için uygun basitlikte olması, güvenilir kurumlar tarafından yapılmış olması aracı dikkate değer kılmaktadır. Bulut üzerinden çalışan bu iki ücretsiz araçta da iş birliği için e-postayla davet göndermek mümkündür. Son olarak OmegaT’nin eklenti

desteğiyle eksiklerinin giderilebilmesi, varsayılan olarak en temel araçları barındırması, Avrupa Komisyonu'nun iş birliği için sunduğu masaüstü versiyonu ise çevirmenleri hem güvenlik açısından rahatlatacak hem de onlara yetecek düzeydedir. Bu makalede gösterilen yöntemler, yazılımlar güncellendiği için sınırlı kalabilir; bu nedenle çeviri alanındaki araştırmacılara ve çevirmenlere yazılımın farklı işlevlerinden yararlanarak çalışmalarının kalitesini artırmaları tavsiye edilmektedir. Araçların etkin kullanımı, çevirmenlerin ve araştırmacıların sistemi kendi kaynaklarına ve özel amaçlarına uygun olarak kullanmalarına bağlıdır. Sonuç olarak, ücretli araçlar düşünüldüğünde sadece çeviri alanında değil, dizi ve film izleme, bulutta dosya depolama, grafik ve ses tasarımı denildiğinde akla gelen iş ve hizmetlerin çoğu, sürekli para akışı için sonu olmayan aboneliklere dayandırılmaktadır. "Para kazanmak için para ödemek" türünde bir anlayışı reddeden çeviri teknolojileri kullanıcılarının arkasında kendileriyle aynı fikirde olan yazılımcı çevirmenler oldukça ücretsiz araçlar, ücretli araçların hızına yetişmeye devam edecektir.

KAYNAKÇA

- ABBYY Presents SmartCAT. (2014, Ekim 30). ABBYY. <https://www.abbyy.com/company/news/abbyy-presents-cloud-based-translation-automation-platform-smartcat/>
- Alotaibi, H. M. (2020). Computer-assisted translation tools: An evaluation of their usability among Arab translators. *Applied Sciences*, 10(18), 6295.
- Apriliana, F., Kurniawan, A., Ferianda, S., & Kastuhandani, F. C. (2016). Introducing a CAT tool to translate: Wordfast. *Indonesian Journal of English Language Studies (IJELS)*, 2(1), 60-75.
- Chan, S. (Ed.). (2015). *The Routledge encyclopedia of translation technology*. Routledge.
- Dalibor. (2022, Eylül 27). Launching a New Identity: Meet the New Phrase. *Phrase*. <https://phrase.com/blog/posts/the-new-phrase/>
- DGT-OmegaT. (t.y.). Geliş tarihi 28 Eylül 2022, gönderen <http://185.13.37.79/>
- Filchenko, A., & Anikina, Z. (Ed.). (2018). *Linguistic and Cultural Studies: Traditions and Innovations: Proceedings of the XVIIth International Conference on Linguistic and Cultural Studies (LKTI 2017), October 11-13, 2017, Tomsk, Russia* (C. 677). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-67843-6>
- Garcia, I. (2005). Long term memories: Trados and TM turn 20. *The Journal of Specialized Translation*, 4, 18-31.
- Garcia, I. (2015). Computer-aided translation: Systems. *Routledge Encyclopedia of Translation Technology*, 68-87.
- Kurniawati, L. A., Rahajeng, D. T., Kristianto, B., & Kastuhandani, F. C. (2016). Introducing sdl trados to beginning translators. *Indonesian Journal of English Language Studies (IJELS)*, 2(1), 91-105.
- Manojlovic, M., Prskalo, L. N., & Bakaric, M. B. (2020). *An Empirical Investigation into Advantages and Disadvantages of Selected CAT Tools—a Freelance Perspective*.
- MateCat Project. (2017, Nisan 22). <https://cordis.europa.eu/project/id/287688>
- MateCat Translate Page. (t.y.). Geliş tarihi 23 Eylül 2022, gönderen <https://www.matecat.com/translate/>

- MateCat with lexiQA. (t.y.). *Matecat*. Geliş tarihi 23 Eylül 2022, gönderen <https://site.matecat.com/support/advanced-features/matecat-qa-lexiqa/>
- MD Online (Direktör). (2020, Haziran 22). *Step by step introduction to SmartCat* || MD Academy. https://www.youtube.com/watch?v=_ouuKTDQIJQ
- Meet the brand new Smartcat UX with role-based user experience*. (2022, Şubat 7). <https://www.smartcat.com/news/ux-revamp>
- Moreno Sorolla, L. (2018). *A comparative study of OmegaT and Memsource: Advantages and disadvantages of their primary features*.
- Our Story*. (t.y.). Memsource Website. Geliş tarihi 26 Eylül 2022, gönderen <https://www.memsource.com/about-us/>
- Plans & Pricing*. (t.y.). Geliş tarihi 09 Ekim 2022, gönderen <https://www.smartcat.com/pricing/>
- Projects*. (t.y.). Geliş tarihi 26 Eylül 2022, gönderen <https://cloud.memsource.com/web/project/list>
- Saillard, J.-L. (2017, Nisan 5). *Why we don't count seats: On Licenses, Monkeys, and Cognitive Biases*. Translation & Localization Blog. <https://www.smartcat.com/blog/why-we-dont-count-seats-on-licenses-monkeys-and-cognitive-biases/>
- Sandrini, P., & García González, M. (2015). *Translation and openness*. innsbruck university press.
- Smartcat*. (2022, Temmuz 22). <https://smartcat.com/app/>
- Software Comparison Tool*. (t.y.). Geliş tarihi 28 Eylül 2022, gönderen https://www.proz.com/software-comparison-tool/cat/cat_tools/2?sort=top_score
- Tabor, J. (2019). *CAT tool use by translators: What are they using?* <https://go.proz.com/blog/cat-tool-use-by-translators-what-are-they-using>
- Taşdan Doğan, T. E. (2021). 'Voyant-Tools': A New Technological Tool for the Analysis of Translated Texts. İçinde *Synergy III: Challenges in Translation* (ss. 177-198). Peter Lang. <https://www.peterlang.com/document/1140477#document-details-anchor>
- The Free Translation Memory Tool—OmegaT*. (2022). OmegaT - The Free Translation Memory Tool. <https://omegat.org/>
- Translate a file with Matecat*. (t.y.). Geliş tarihi 23 Eylül 2022, gönderen <https://www.matecat.com/>
- Vieira, L. N. (2020). Automation anxiety and translators. *Translation Studies*, 13(1), 1-21. <https://doi.org/10.1080/14781700.2018.1543613>
- What is a Translation Management System?* (t.y.). Translation Software - MemoQ. Geliş tarihi 28 Eylül 2022, gönderen <https://www.memoq.com/tools/what-is-a-translation-management-system>
- Zaretskaya, A., Pastor, G. C., & Seghiri, M. (2017). User perspective on translation tools: Findings of a user survey. *Trends in E-tools and Resources for Translators and Interpreters*, 37-56.

Prof. Dr. Soner Akpınar

**ÇAĞDAŞ
TÜRK ROMANINDA
6-7 EYLÜL OLAYLARI**

Rumlar Etnisite ve Kimlik

Günce Yayınları

MUNİS FAİK OZANSOY

Yaşamı, Yapıtları, Sanatı

H. Yasemin Mumcu

Günce Yayınları

FAİK ÂLİ OZANSOY

YAŞAM ÖYKÜSÜ, YAPITLARI VE ŞAIRLİĞİ

DOÇ. DR. SEVİM KARABELA ŞERMET

Günce Yayınları

Dr. Murat Gür

**H. Tahsin Nuri'nin
Yiğitler Romanı ve
İzdivaç Dergisindeki
Öyküleri**

Günce Yayınları